Mekânın Aynası Haritalar: Harita Unsurları, Projeksiyonlar, Harita Türleri ve Ölçek

Haritanın tanımını, kroki ile farkını ve bir haritada bulunması gereken beş temel unsuru (başlık, ölçek, lejant, yön oku, koordinat) açıklar. · Dünya'nın küresel şeklinden kaynaklanan harita bozulmalarını azaltmak için kullanılan projeksiyon yöntemlerini (silindirik, konik, düzlem) karşılaştırır. · Haritaları kullanım amaçlarına (genel ve tematik) ve ölçeklerine (büyük, orta, küçük ölçekli) göre sınıflandırarak harita uygulamaları yapar.

HATIRLAYALIM

- Haritanın 5 unsuru: Başlık, ölçek, lejant (işaretler tablosu), yön oku ve koordinatlardır.
- Projeksiyonlar: Silindirik (Ekvator), Konik (Orta kuşak), Düzlem (Kutuplar) alan bozulmasını en aza indirir.
- Ölçek paydası büyüdükçe ölçek küçülür, ayrıntı azalır ve kapsanan alan genişler.

1 EŞLEŞTİRME

Projeksiyon türlerini en az bozulmayla gösterdikleri coğrafi alanlarla eşleştiriniz.

Silindirik	Konik	Düzlem	Kesikli
Ekvator ve çevresi	Orta kuşak ülkeleri	Kutuplar ve dar alanlar	Kıta alanlarını koruma

c 1. Silindirik Projeksiyon

d 2. Konik Projeksiyon

b 3. Düzlem Projeksiyon

a 4. Kesikli Projeksiyon

a) Okyanusları bölerek kıta alanlarını koruma

b) Kutuplar ve dar alanların haritaları

c) Ekvator ve çevresindeki tropikal sahalar

d) Orta kuşak ülkeleri ve ılıman enlemler

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Harita unsurları ve ölçekle ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

Ölçek	Lejant	Yön Oku	Koordinat
Küçültme oranı	Sembol anahtarı	Kuzey doğrultusu	Enlem ve boylam

	D	Y
Bir çizimin harita sayılabilmesi için belirli ölçeğe göre küçültülmesi şarttır.	✓	
Krokilerde matematiksel bir ölçek ve koordinat ağı zorunludur.		✓
1 / 20.000 ölçekli harita, 1 / 500.000 ölçeğe göre daha büyük ölçeklidir.	✓	
Silindirik projeksiyonda kutuplara gidildikçe alan bozulması azalır.		✓

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki harita şablonuna göre Türkiye'nin fiziki haritası çizilirken bozulmayı en aza indirmek için hangi projeksiyon yöntemi tercih edilmelidir?

TÜRKİYE İÇİN EN UYGUN PROJEKSİYON: KONİK

Türkiye 36° - 42° Kuzey Paralellerindedir (Orta Kuşak)

Konik projeksiyon orta enlemlerde şekil ve alan bozulmasını en aza indirir.

A) Silindirik projeksiyon
B) Konik projeksiyon
C) Düzlem projeksiyon
D) Silindirik kutup projeksiyonu

4 KISA CEVAP

Haritada kullanılan renk, çizgi ve sembollerin ne anlama geldiğini gösteren harita anahtarına ne ad verilir?

HARİTA ANAHTARI: LEJANT

Haritadaki işaret, renk ve çizgilerin ne anlama geldiğini açıklar.

Kullanıcının haritayı doğru okumasını ve yorumlamasını sağlar.

Lejant (harita işaretleri anahtarı) adı verilir.

5 KISA CEVAP

Dünya'nın küresel yüzeyinin düzleme aktarılması sırasında oluşan şekil ve alan bozulmalarını azaltan yönteme ne denir?

Projeksiyon (izdüşüm) yöntemi denir.

6 TABLOYU TAMAMLA

Büyük ve küçük ölçekli harita özelliklerini karşılaştırınız.

Harita Niteliği	Büyük Ölçekli Harita	Küçük Ölçekli Harita
Ölçek Paydası	Küçüktür (ör. 1 / 25.000)	Büyüktür (ör. 1 / 1.000.000)
Gösterilen Alan	Dar alanları gösterir	Geniş kıtaları gösterir
Ayrıntı Düzeyi	Ayrıntı fazladır	Ayrıntı azdır
Bozulma Oranı	Hata ve bozulma azdır	Hata ve bozulma fazladır

7 EŞLEŞTİRME

Harita unsurlarını temel işlevleriyle eşleştiriniz.

Başlık	Ölçek	Yön Oku	Koordinat
Konu ve kapsam	Mesafe oranı	Kuzey yönü	Mutlak konum

a 1. Başlık

c 2. Ölçek

d 3. Yön Oku

b 4. Koordinat

a) Haritanın konusunu ve amacını belirtme

b) Enlem ve boylamla mutlak konumu belirleme

c) Küçültme oranını ve mesafe hesabını verme

d) Coğrafi kuzey doğrultusunu gösterme

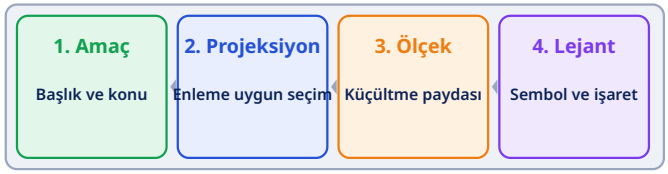
8 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Harita türleri ve projeksiyonlarla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
Haritalarda küresel şekilden kaynaklanan bozulmalar tamamen sıfırlanamaz.	✓	
Tematik haritalar yalnızca dağ ve akarsu yükseltilerini gösterir.		✓
Çizgi ölçek yardımıyla haritada kuş uçuşu mesafe pratik olarak ölçülür.	✓	
Büyük ölçekli haritalarda hata payı küçük ölçeklilere göre daha fazladır.		✓

9 SIRALAMA

Görselde verilen harita hazırlama basamaklarını mantıksal işlem sırasına diziniz.

3 Ayrıntı ihtiyacına göre küçültme ölçeğini saptama

1 Haritanın kullanım amacını ve başlığını belirleme

2 Bölgenin enlemine uygun projeksiyon yöntemini seçme

4 Coğrafi koordinatları ve lejant sembollerini yerleştirme

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki 1 / 2.000.000 ölçekli dünya atlas haritasının özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A Gösterilen coğrafi alanın çok dar olması

B Ayrıntıyı gösterme gücünün oldukça az olması

C Ölçek paydasındaki sayının küçük olması

D Harita üzerinde sokak ve binaların seçilebilmesi

11 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen harita terimini bulunuz.

Haritadaki simge, işaret ve renklerin anlamını açıklayan anahtar cetveli (6 Harf). L E J A N T

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

L

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Kroki ile harita arasındaki temel farkı ölçek açısından kısaca açıklayınız.

Harita belirli bir ölçekle çizilir, kroki ise ölçeksiz ve kabataslaktır.

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.